

programu in svojim načelom in s tem zaigrali tudi spoštovanje širokih slojev.

Naše umenje je, da so ti črni oblaki, ki se zbirajo nad glavo dr. Körberja slabo znamenje za prihodnost Upamo in želimo, da je tako, da se Körberjeva prizadevanja ponesrečijo in da bo tudi to ministerstvo kmalu bankrotno. To moramo želeli toliko bolj, ker sedaj poznamo Körberjeve namene glede nas Slovencev in Hrvatov. Če smo prav podučeni, je ministerski predsednik Körber se napram dr. Ferjančiču izjavil, da sedaj še misliti ni, da bi se narodnostno ali jezikovno vprašanje rešilo tudi za Slovence in Hrvate, češ, da ostane to „*einem späteren Zeitpunkt vorbehalten*“.

Dva letopisa slovenskih posojilnic.

Ako z višjega stališča opazujemo, kako se na slovenskem narodno gospodarstvo razvija, kako Slovenci na tem polju že samostojno, zavedno in energično nastopamo, mora to le veseliti človeka, ki je nepristranski domoljub. Toliko se je na polju narodnega gospodarstva napredovalo, da se je ustanovilo v namen boljših gospodarskih razredov poleg starejših stanovnih zavodov (hranilnic) in poleg starih kmetijskih družeb v novejšem času se skoro kacic 300 gospodarskih zadrug, namreč do 200 posojilnic več kakor 100 pa kmetijskih, obrtnih in sličnih zadrug. Da bi pa vse te zadruge same tudi dobro gospodarile, treba je bilo v ta namen ustanoviti še društva za pouk in nadzorstvo njim samim. Prvo društvo te vrste je bilo „Zveza slovenskih posojilnic“ v Celji, ki je dolgo časa zadostovalo samo, drugo društvo je bilo „Zveza kranjskih posojilnic“ v Ljubljani, ki je bilo nastalo bolj iz političnih motivov, kakor iz djanske potrebe, tretje društvo je „Gospodarska zveza“ v Ljubljani, ki je bilo potrebno za nadzorstvo kmetijskih zadrug, ki so se začele po Slovenskem snovati.

Za prospeh teh društev neposredni in za razvoj zadrug posredno je treba zopet, da se je narodno-gospodarska literatura oživela. In tudi ta ni več majhna. Najnovejši dokaz nam je to, da smo za božično darilo dobili kar dva letopisa slovenskih posojilnic. „Gospodarska zveza“ v Ljubljani je izdala svoj prvi „Letopis za l. 1898“ (sestavil g. Fr. Sajovic) in „Zveza slovenskih“ v Celji svoj „IX Letopis slovenskih posojilnic“ (sestavil Fr. Jošt). Ko smo najprvo le po vrh (natančno in strokovno s ceno prinese „Slovenska zadruga“, glasilo „Centralne posojilnice slovenske“ v Krškem, ogledovali ti lepi deli, nas je napredek teh društev in slovenskih gospodarskih zadrug kar razveselil, kajti obe izvestji prinašati vse polno z velikim trudom nabranega statističnega materiala o slovenskih posojilnicah in o slovenskih gospodarskih, katere ste omejeni društvi vzeli v svojo varstvo, in sicer se je „Zvezi slovenskih posojilnic“ pridružilo že 91 posojilnic, „Gospodarski zvezi“ pa 80 posojilnic in 45 drugih gospodarskih zadrug. V obeh letopisih je poleg nebroja

števil, ki kažejo naše posojilniško gospodarstvo po pregovoru „števila govore“, v obče v lepi luči, tudi veliko besednega pouka, in sicer v IX. Letopisu celjskem takega, ki pojasnjuje številke, v obeh pa navodila, kako naj se posojilnice snujejo, kako naj poslujejo itd. V Letopisu „Gospodarske zveze“ je tudi bilo v to stroko spadajočih zakonov. Mi za svojo osebo smo se obeh poročil razveselili, ker boste obe lepo polje slovenskega združništva le pospeševali, vendar moramo odkritosrčno povedati, da smo od Letopisa „Gospodarske zveze“ skrbela izključno ali vsaj v prvi vrsti za kmetijske zadruge katerih pravilni razvoj na prvem mestu bode le Slovencem koristil, zato smo pričakovali, da bode v njenem letopisu veliko govoru o teh nedenarnih zadrugah, ne pa o posojilnicah, za katere že skrbi „Zveza“ v Celji že toliko let z velikim vspehom. Ker je brž, stranka, h kateri spada „Gospodarska zveza“, prijateljica vseh kmetijskih zadrug, zato bi morali organi te stranke z besedo in pismom strokovno in stvarno veliko storiti za to vrsto narodnega gospodarstva. Mi namreč odobrujemo, da se samostalno po Slovenskem razvija denarno gospodarstvo po posojilnicah in hranilnicah, kmetijstvo po kmetijskih družbah in podružnicah, a združniško gospodarstvo pa po kmetijskih in sličnih zadrugah.

Da je ni ne da, bode „Gospodarska zveza“ veliko storila na slednjem polji, t. j. na polji gospodarskega združenja, o tem smo prepričani.

Ali svariti moramo to društvo z ozirom na ta njen letopis, da pri tem, ko ono zida samo na sebi nekako hvalevredno poslopje, ko hoče pospeševati stroko slovenskega narodnega gospodarstva, pri katerem ima itak dovolj dela, ako ga razume, da pri tem ne podira drugih že obstoječih poslopij. — Ali ni mar to podiranje „Zveze slovenskih posojilnic“, tako čislanskega društva, ako vabi „Gospodarska zveza“ k sebi posojilnice, ki so že pri tej zvezi? Ali ne dela baš njen Letopis“ nekako konkurenco celjskemu „Letopisu“? Ali ni bila mar „Zveza kranjskih posojilnic“, katero ste vendar z boljšo „Gospodarsko zvezo“ srečno pokopali le konkurenčna „kopija celjske slovenske Zveze“? Ako bi bil letopis „Gospodarske zveze“ še omenil, da hoče to društvo osnovati še osrednjo zadrugo zoper kranjsko kmetijsko družbo, potem bi bil še bolj potrdil našo trditev, da hoče „Gospodarska zveza“ s tem zidati lastno poslopje, da jemlje sosedom (celjski „Zvezi“, kranjski kmetijski družbi) kamen za kamnom iz njihovih že dozidanih poslopij. — In to ni domoljubno! Zidati z lastnimi močmi, je hvalevredno; zidati z materijalom blagih sosedov, ni pošteno, in dobrim sosedom delati konkurenco brez potrebe, ni moralno. — L.

Politični pregled.

Nova vlada. — Wittekovo najprovizornejše vseh ministerstev, kar smo jih kdaj imeli, je po dobre tri tedne trajajočem vladanju odstopilo. Novo ministrstvo je sestavil že

naprej določeni dr Ernest pl. Körber. Njegovo ministerstvo je sestavljeno tako-le: Körber predsedstvo in notranja dela, Welsersheimb domobranstvo, Wittek železnice, Call trgovino, Spens-Booden justico, Böhm-Bawerk finance, Hartel nauk in bogočastje, Giovanelli poljedelstvo, Rezek češki minister, Pietak poljski minister. Vsi resorti so torej v nemških rokah. Call in Giovanelli sta klerikalca, vsi drugi resortni ministri so nemški liberalci. V obče se trdi, da sta Körber in Hartel kakor tudi Rezek izvrstni uradniki. Drugi ministri so ničle, kakor je pri nas že navada. Manka nam talentiranih mož zato pa tudi država žalostno propada.

Vladni program — Povsod na svetu je navada, da se nova vlada čim prej predstavi parlamentu in da tam, pred narodnimi zastopniki razvije svoj program. Pri nas je drugače. Körberjevo ministerstvo ni sklicalo državnega zbora, nego je svoj program objavilo v „Wiener Abendpost“. To pot še v uredniškem delu. Če obvelja ta praksa, pridemo s časoma do tega, da bodo vlade svoje programe objavljale med inserati, tam, koder se priporočajo zdravila za kurja očesa in iščejo izgubljeni kanarčki. Program obeta, da bo vlada skušala spravnim potom omogočiti funkcioniranje parlamentov in da bo zbirala vse sile v korist države. To je vsega dolzega precej sentimentalnega besedičenja kratka vsebina.

Spravna pogajanja — Körberjevemu ministerstvu se mudi, da napravi mir mej Čehi in Nemci. Ne morda radi ljubega miru samega, ampak ker bi rada dosegla, da parlament odobri ničvredno nagodbo z Ogrsko, kar se pa ne more zgoditi, dokler ne neha obstrukcija. Körber je že stopil v dogovor s Čehi in z Nemci. Spravna pogajanja se začne menda že 5. februarja. Nanašala se bodo samo na Češko in na Moravsko. Mladočehi so se izrekli za ta pogajanja. Takisto tudi nemški liberalci. Nemški nacionalsci so zahtevali, da se mora poprej sklicati državni zbor, a bodo najbrž svoj sklep premenili, dasi kalkulirajo povsem pravilno, ko se boje da bo Körber, če se sprava ne doseže, svoj načrt jezikovnega zakona kratkomalo oktroiral in potem s § 14. vladal. Zahtevalo se je tudi, da naj se na pravne konference povabijo tako češki radikali kakor Schönererjanci. Vlada je s tem pač zadovoljna, toda povablenci nečejo o tem ničesar vedeti. Schönerer, Wolf in Iro so namreč izjavili, da se pravnih konferenc na noben način ne udeležijo. S tem že je v naprej povedano, kakšna bo usoda teh konferenc: ostale bodo brez uspeha in Körber pride v položaj, da se posluži tistih sredstev, katera si je v naprej izgovoril za ta slučaj.

Delegaciji se snideta letos še enkrat in to meseca maja. Čaka jih jako vesela naloga, da bodo namreč morale privoliti v povišanje prezenčnega stanja naše armade.

Štrajk premogarjev — Požrešnost kacic deset velekapitalistov je provzročila na Češkem, na Moravskem in v Šleziji kolosalen štrajk premogarjev. Vsled štrajka je nastala gospodarska kriza. Povsod primankuje premoga. Nekateri železnice so že ustavile delo, isto tako razne tovarne, vsled česar je na tisoče ljudi prišlo ob zaslužek. Vlada je začela intervenirati, a če ne nastopi z vso odločnostjo proti lakomnim milijonarjem, ne bo dosti opravila. Sploh pa bi bilo najbolje, ko bi se rudniki podržavili.

Rusija — V tem, ko ima Angleška v južni Afriki trdo stališče, so začeli Rusi zbirati na jako sumljiv način večjo vojsko ob afganski meji. Pred kratkim so zopet poslali okoli 30.000 mož tja. Angleže to seveda jako vznemirja, saj kaže jasno, kaj namerava Rusija.

Bolgarija — Razni listi poročajo prav zanimive vesti o Bolgarski. Javlja se namreč, da se hoče Bolgarska v kratkem proglasiti za neodvisno. Od strani Turčije pač ne bo dosti ugovorov. Morda pa od druge strani. Že se namreč javlja, da

je bolgarski knez pred kratkim se izjavil, da se na srbski strani zbirajo črni oblaki. Mogoče je, da se bo Milan predrznil storiti proti Bolgarski kake korake, toda gotovo to ni, ker bi ga to utegnilo spraviti zajedno iz Srbije. In ž njim bi moral iti tudi njegov sinko.

Nemčija — Konflikt, ki je bil nastal mej Nemčijo in Angleško radi tega, ker je Angleška sekvestirala več nemških ladij, je poravnano. Nemci so zadovoljni, Anglieži pa ne. Njih namen pri sekvestiranju je bil, da dokažejo, da so tuje ladje dovažale Burom v Delagoa-pristan orožja. S tem bi dobili povod, da bi Delagoa pristan zasedli. Vsled tega tudi nadaljujejo s svojim početjem in če bi razmere postale zanje v južni Afriki posebno neprijazne, bi tudi zaprli nevtralni Delagoa-pristan ter tako pretrgali zadnjo zvezo mej Transvaalom in drugim svetom.

Vojna v južni Afriki — Z napeto pozornostjo čaka ves svet na poročila iz južne Afrike. Tam se je namreč začela vелеvažna bitka, ki traja že ves teden, seveda ne neprestano. Angleška armada pod vodstvom generalov Bullerja in Warrensa je namreč prekoračila reko Tugela in se lotila Burov, da osvobdi oblegani Ladysmith. Anglieži pravijo, da napredujejo korak za korakom in da so že zavzeli več važnejših višav, priznavajo pa sami, da Ladysmitha ne bo tako hitro osvoboditi, kakor se je mislilo. Bojišče leži tik Ladysmitha, a Buri se diže dobro. Naravno je, da se pripisuje tem bojem največji pomen. Če se posreči Burom poraziti Bullerja in Warrensa, se mora Ladysmith udati in Angleška bi bila v največji stiski in bi morala za dolgo časa opustiti vsak boj. Nasprotno pa bi bilo osvobojenje Ladysmitha za Bure hud udarec usodepolnega pomena. Od tod silno zanimanje za izid bojev krog Ladysmitha.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

(Dalje.)

XXI. Zbornični svetnik Josip Lenarčič stavlja nujne predloge glede nedostatkov trgovine z lesom v Trstu. Ko se nujnost sprejme, utemeljuje svoje predloge. Dežela kranjska ima le jako malo taci predmetov, katere more izvažati in med temi najvažnejši je les.

Naloga vsakterega, komur je na srcu blaginja domače dežele, je, da skrbi, da se odstranijo vse one ovire, katere utegnejo neugodne vplivati na razpečevanje domačih pridelkov in tukaj specijelno na les v raznih oblikah. Zato je pa tudi naša zbornica v prvi vrsti poklicana, zastopati ta interes in povzdigniti svoj glas v odpravo nedostatkov, kateri se pojavljajo v edinem pristanišču, kamor teži naš najizdatnejši izvoz, in to je Trst.

Ti nedostatki so pa različni in so nastali deloma vsled nezdravih trgovskih odnosajev, deloma vsled napačne železniške politike in pristaniških razmer, deloma pa tudi vsled zastarelega birokratizma, ravna tako, kakor bi bila trgovina oziroma promet in uradniški aparat, ne pa narobe.